

Sandviksboder Kystkultursenter AS
Sandviksboder 15-17
5035 Bergen

Museum Vest Noregs Fiskerimuseum
Sandviksboder 23
5035 Bergen

Bergen 31. mars 2009

Bergen kommune
Klima, miljø og byutvikling
Etat for plan- og geodata
Postboks 7700
5020 Bergen

Høringsuttalelse "Kommunedelplan Bergen indre havn", plannr. 18740000

Denne høringsuttalelsen gjelder delområde 2, Kristiansholm, med tilliggende områder Sandviksboder Kystkultursenter og Sandvikstorget. Uttalelsen gis på vegner av Felleseenheten ved Sandviksboder Kystkultursenter AS, Museum Vest Norges Fiskerimuseum, og Stiftelsen Norges Fiskeri og Handelsmuseum.

Høringsuttalelsen er laget av:

Egil Sunde (leder), daglig leder Sandviksboder Kystkultursenter.
Bjørn Djupevåg, konservator Museum Vest Norges Fiskerimuseum.
Anders Haaland, seniorrådgiver Museum Vest Norges Fiskerimuseum.
Hallgeir Utne Hatlevik, Stiftelsen Norges Fiskeri og Handelsmuseum.

Sammendrag/konklusjon: *Vi mener at Kristiansholm er en enestående mulighet til å samle Sandviksboder Kystkultursenter, Museum Vest Norges Fiskerimuseum, Sjøfartsmuseet, Akvariet i Bergen, administrasjonen til Museum Vest, samt veteranbåtmiljøet i Bergen, på et avgrenset og iøyefallende område, og skape Europas største maritime og kulturhistoriske opplevelses- og kunnskapssenter. Arkitektonisk må utbyggingen skje på en måte som skaper en attraksjon i seg selv.*

Innledning:

Vi mener at utviklingen og fremtidig bruk av Kristiansholm må ses i direkte sammenheng med områdene rundt: Kystkultursenteret med havnen, Sandvikstorget, og sanering av trafikken i Sjøgaten/Sandviksveien.

Sandviksboder Kystkultursenter AS
Sandviksboder 15-17
5035 Bergen
Tlf. 971 69 903

www.kystkulturbergen.no
egil@kystkulturbergen.no

kontonr. 3624 20 10935, orgnr. 990031487

I saksutredningen sies det at *"det legges til rette for bedre tilgang for allmennheten på Festningskaien og Kristiansholm"*. Dessuten at *"Kristiansholm vises som byutviklingsområde med blandet formål og gangareal langs sjøen"*. Vi mener at dette er grunnleggende helt riktige grep for en fremtidsrettet utvikling av området.

Det er en forutsetning at all utbygging og aktivitet på Kristiansholm gir allmennheten naturlig og romslig tilgang til sjøfronten og land på en estetisk og inkluderende måte.

Utfordringer:

1. Bergen sentrum er omgitt av sjø. Likevel er innbyggerne nesten avskåret fra naturlig tilgang til sjøen og strandsonen.
2. Fornuftige bademuligheter finnes ikke i gangavstand til sentrum. Beboerne er henvist til overfylte badeplasser utenfor bykjernen, og som bare kan nås med bil.
3. Veteranbåthavnen i kystkultursenteret er for liten, ubeskyttet, lite egnet til større fartøyer, og kan vanskelig oppfylle bystyrets intensjoner for senteret. Landarealet med Tangen er også for lite til å dekke behovet for allmennhetens tilgang til sjø, kombinert med tung bruk av kystkultursenterets faste brukere/leietakere.
4. Museum Vest Norges Fiskerimuseum mangler utvidelsesareal i tråd med intensjonene for et nasjonalt fiskerimuseum.
5. Allmennheten må sikres bedre tilgang til sjø, med promenade, myldreareal, badeplasser, og aktiviteter og tilbud knyttet opp mot den sjønære plasseringen.
6. Beboerne i Sandviken er i dag med få unntak i praksis avskåret fra naturlig tilgang til sjøen i nærområdet.
7. Bergen sentrum har en generell stor mangel på båtplasser.
8. Kristiansholm er uten sammenligning den mest attraktive tomten sentralt i Bergen som kan bygges ut helhetlig, og uten bindinger til eksisterende bygningsmasse og aktiviteter. Utbyggingen må derfor skje etter en helhetlig samlet plan for hele området, og ikke stykkevis og delt etter særinteressers behov.
9. Bebyggelse på Kristiansholm må ha allmennhetens interesse, og ha maritim tilknytning/innhold slik at den virker inkluderende og ikke ekskluderende på allmennhetens bruk av området.

Utbyggingen/bruken av Kristiansholm bør ha følgende hovedmål:

- Dekke allmennhetens behov for tilgang til sjøen, og gi plass til elementer som gjør det attraktivt og berikende for publikum å oppholde seg der.
- Gi økt havne- og kaiareal for kystkultursenteret og veteranbåtmiljøet, slik at senteret får en naturlig forlengelse mot Kristiansholm.
- Gi Museum Vest Norges Fiskerimuseum nødvendige ekspansjonsmuligheter på sjø og land.
- Gi plass for signalbygg som eksponerer Bergen både mot sjø og land, med maritimt innhold.
- Småbåthavn til erstatning for havnen ved Gamle Bergen.
- Kristiansholm må ses i nær sammenheng med Kystkultursenteret, Sandvikstorget og Sjøgaten/Sandviksveien. For å få dette til må trafikken saneres. Dette er også i tråd med kommunedelplanen vedtatt av bystyret i 2001 der det heter at målet med planen blant annet er: *"Å legge til rette for at trafikkbarrieren mellom sjøen og boligområdene i Sjøgaten-Sandviksveien kan bygges ned fra hovedveg til hovedgate med direkte avkjørsler og romslige gang og sykkelanlegg"*
- Stimulere til og skape kulturbaserte arbeidsplasser.

Kristiansholm i fremtiden:

Sjøfronten:

1. Utsiden av Kristiansholm mot sør og vest er eksponert mot vær og vind og bølger fra trafikken i Byfjorden. Her bør det bygges skikkelige kaifronter, lages kai plass for større veteranbåter, og avlastningskai for de store veteranbåtene som ellers ligger i Vågen. På land bygges det enklere havneskur for disse fartøyene. Utenom sesong for ”kommersielle” veteranbåter, kan enklere vedlikehold, som ikke kommer i konflikt med allmennhetens tilgjengelighet på Kristiansholm, foretas her.
2. Eksisterende molo helt i nord forlenges i rett vinkel mot øst slik at det skapes et skjermet område langs hele nordsiden av Kristiansholm. Moloen blir i tillegg et aktivum for turgåere.
3. På innsiden av moloen helt nord, etableres det veteranbåthavn for de mellomstore fartøyene, ca. 35-55 fot. De mindre veteranbåtene prioriteres i eksisterende veteranbåthavn i kystkultursenteret.
4. Lenger inne gis det plass til sjøflyhavnen, omtrent der den er i dag.
5. Langs nordsiden av Kristiansholm bør det gis plass til slipp og enklere mekanisk verksted for båter inntil f.eks. 50 fot.
6. Hvis Bergen kommunes intensjoner om et kystkulturmiljø, med vektlegging på å ta vare på antikvariske båter, skal gjennomføres, er det nødvendig med en egen havn med overbygde brygger slik at spesielt verdifulle båter kan ligge beskyttet mot nedbør i ”båtgarasjer”. Denne havnen må finne plass på Kristiansholm, da den av antikvariske hensyn vanskelig kan bygges tett på de vernede Sandviksbodene.
7. Innerst i viken mellom Kristiansholm og Neumann etableres det tradisjonell småbåthavn med plass for inntil 350 båter. Denne skal gi erstatningsplasser for havnen ved Gamle Bergen, i tillegg til nye plasser med prioritet for sentrumsbeboere.
8. Det lages en større attraktiv badestrand med tilhørende friområde på land. Denne bør være mot sør, og muligens beskyttet av molo, men samtidig ikke komme i konflikt med trafikken ut og inn av dagens veteranbåthavn. Et egnet område kan være på utsiden av moloen som er inntegnet på eksisterende reguleringsplan for Sandviksboder Kystkultursenter.
9. Det tilrettelegges for ulike andre vannbaserte aktiviteter som ro- og padleklubber.
10. Det avsettes eget areal for bobåter.
11. Det avsettes kai plass for hotell/vandrerhjem-skip med veteranbåtstatus, slik en finner i en rekke andre europeiske byer.

På land:

Landarealene bør gi plass til en rekke folkelige aktiviteter som f.eks.:

- Modellbåt basseng som blir skøytebane om vinteren.
- Kafeer og spisesteder.
- Ulike uteområder for rekreasjon, spesielt med tanke på barn og familier.
- Badebasseng for barn i tilknytning til badestranden.
- Konsertscene.

Hovedelementet på land bør imidlertid bli kulturbasert næring som spiller på lag med allerede etablert virksomhet i området: Sandviksboder Kystkultursenter og Museum Vest Norges Fiskerimuseum.

Sentralt på tomten mener vi derfor at det bør reises et signalbygg. Dette kan være et bygningskompleks for følgende:

- Sjøfartsmuseet.
- Akvariet i Bergen.
- Museum Vest.
- Kompetansesenter og museum for gamle båtmotorer.
- Andre maritime institusjoner.

Vår visjon:

Kristiansholm gir en enestående mulighet til å samle Sandviksboder Kystkultursenter, Museum Vest Norges Fiskerimuseum, Sjøfartsmuseet, Akvariet i Bergen, administrasjonen til Museum Vest, samt veteranbåtmiljøet i Bergen, på et avgrenset og iøynefallende område, og dermed skape Europas største maritime og kulturhistoriske kunnskaps- og opplevelsessenter.

Dette vil igjen bli et reisemål og en turistmagnet av de store, og et maritimt vitensenter av dimensjoner. Noe som igjen vil generere stor aktivitet i nærområdet og resten av byen. Arkitektonisk må utbyggingen skje på en måte som skaper en attraksjon i seg selv.

Begrunnelse:

- Med dagens plassering er Sjøfartsmuseet avskåret fra utvikling av naturlige sjørettede aktiviteter, og mangler også ekspansjonsmuligheter. Samtidig har Universitetet i Bergen behov for mer areal. En flytting til Kristiansholm med sjøen like ved, vil åpne for helt andre utviklingsmuligheter for museet, samtidig som det blir naturlig lokalisert nær andre aktører med lignende innhold.
- Akvariet i Bergen er et flott anlegg, men mangler ekspansjonsmuligheter på Nordnes. Samtidig bygges det akvarier i en rekke andre byer i Norge og utlandet, som akvariet i Bergen på sikt ikke vil kunne konkurrere med sin nåværende plassering. På Nordnes kan heller ikke akvariet ekspandere mot sjø. En flytting til Kristiansholm vil gi akvariet store muligheter for utvidelse med utbygging ut og ned i fjorden, og sammen med øvrig aktivitet på Kristiansholm bli den spektakulære attraksjonen som Bergen fortjener.
- Sandviken har vært et stebarn i utviklingen av Bergen. Med utbygging i tråd med det overfor nevnte, vil en kunne få en "Bjørvika-effekt" her.

Det nevnes i tillegg:

- En utbygging i tråd med vårt forslag vil gi rom for en veteranbåtrute fra Vågen/Bryggen, via Sandviksboder Kystkultursenter/Kristiansholm, og videre til Gamle Bergen.
- Det bør vurderes å gjøre Kristiansholm til øy igjen ved å grave opp kanal innerst, med broforbindelse over. Kristiansholm blir da bilfritt, med parkeringsplasser innenfor, og stopp for bybanen like innenfor ved Sandvikstorget.
- Det må ikke åpnes for boligbygging på Kristiansholm.
- Det bør vurderes omregulering av Neumann-tomten, med tanke på sanering av tung industri med tilhørende belastende trafikk i Sandviken. Uansett må det finnes bedre løsninger for trafikken til Neumann enn dagens situasjon.

Kristiansholm gir en unik mulighet til å bygge fremtidens kulturminner som speiler fortid, nåtid, og peker inn fremtiden. Der en i form og innhold tar vare på bydelens historiske tilknytning til sjøen. Samtidig vil det styrke muligheten for å komme på verdensarv-listen ved å sy sammen historien og fremtiden.

Kristiansholm er den muligheten Bergen får til en slik helhetlig signal-utbygging i uoverskuelig fremtid, der allmennheten samtidig gis tilgang til et attraktivt område som ikke begrenses av kommersiell og industriell utnyttelse.

En slik utbygging kan ses på som en måte å utvide sentrum mot nord, slik at sentrale deler av Sandviken får en tettere tilknytning mot bykjernen, og bydelen får en generell ansiktsløftning. Utbygging av Kristiansholm i tråd med det som er beskrevet ovenfor, er også velegnet for etappevis gjennomføring.

Bergen har vært – og er fremdeles, kyst-Norges hovedstad. Vi mener at en utvikling av Kristiansholm i tråd med vårt forslag, vil være med å sikre Bergen denne plassen også i fremtiden.

Vedlegg: Kart og illustrasjon (illustrasjonen ettersendes).

Med vennlig hilsen

Egil Sunde
daglig leder Sandviksboder Kystkultursenter

Veslemøy Gullachsen
styreleder Sandviksboder Kystkultursenter

Bjørg Christophersen
direktør Museum Vest

Hallgeir Utne Hatlevik
styreleder Norges Fiskeri og handelsmuseum
styreleder Museum vest